Ч. 121 (12.487). Львів, середа 4. червня 1930. Рuczałtowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Сумерки москвофільства.

У звязку з процесом „45" в Харкові (на Вел. Україні), „Русскій Голос", орган боевого москвофільства в Галичині, умістив низку передовиць під голосними заголовками: „Приговор самостійничеству", „Приговор системе" й т. п. Обговорюючи славнозвісне „каяття" підсудних, „Русскій Голос" писав: „Не можна припустити, щоби всі 45 підсудних були жалюгідними боягузами й провокаторами, які топчуть ідею й своє минуле, щоб уникнути гніву влади... Такого самобичування не знає галицько-руська мартирольогія часів великої війни, хоч в наших рядах були десятки тисяч сірих людей", а не, мовляв, такі „визначні діячі й представники ріжних галузів культури", як це мало місце в процесі 45. Пояснював „Р. Г." це явище тим, що „русскіе люди" знали за що вмирали, а 45 „самостійникам" вмирати не було за що, бо вони „сами признали, що політичні й національно-культурні потреби України задоволені в можливо максимальному розмірі".

Колиб „Русскій Голос" знав, що не мине й двадцяти днів з часу написання цих слів, як він буде „самобичуватися", припускаемо, що утримавсяб він від проголошення „кінців" самостійництву, системі і т. д. А що „Русскій Голос" написав таки цитовані в горі рядки, ми змушені де-що унаглядити на його власному прикладі. Отже у статті „Наши грехи" (ч.37) „Русскій Голос", оцінюючи волинські вибори для „рускава дела", приходить до такого — дуже слушного — висновку: „Доводиться признаватися в чомусь значно гіршому: **в політичній деморалізації й національному банкроцтві**". А далі приходить до другого висновку: Коли остаточно переможе ця „політична деморалізація", то для „рускава дела" в Галичині прийде „національне банкроцтво". Й дуже гарно додає до цього: „рано" чи „пізно".

Сконстатувавши ці непохитні правди, „Русскій Голос" роспочинає самобичування:

1) „На окраїнах твориться щось такого, що тяжко збагнути. Там є „рускіе" інтеліґентні люди, які люблять Росію тому, що вона їх смачно годувала й давала посади. І це найпідліше шкурництво називається на їхній мові любовю до батьківщини!" 2) „Російська мова засмічена польонізмами". 3) „Російські студенти є членами польських **національних** організацій". 4) „Російські родини вдома вживають польської мови". 5) „На російських вечірках, де треба й не треба чується лише польська мова". 6) „Православна конститорія урядує в польській мові". 7) „Почаєвська Лавра урядує теж лише у польській мові". 8) „Російське духовенство відправляє Службу Божу на інтенцію... польських аероплянів" і додамо від себе — по міських соборах вимагає, щоби церковні хори співали під час літургії „Боже цось Польскен. 9) Р. Н. О., як виявляється, „істнує лише на папері".

Хіба вистарчить? І хіба нині вже „Русскій Голос" зрозуміє, що процес „45", „каяття" підсудних під терором, їхнє осудження, навіть страта їхньої діяльности для українського народу, — у будуччині, на його шляхах до незалежности в нічому заважити не можуть. А ось „русское дело" на Волині безглядно, раз на завжди, програне. Живуче покоління „русских людей", як це правдиво зазначає „Русскій Голос", польонізується, а підростаюче покоління є вже цілковито польським.

Самобичування органу боевого москвофільства є прикрою для нього річю, але воно не в силі припинити дієвого процесу — занепаду **московсько-державної ідеї на північно-західних українських землях.** Самобичування натомісць де-яких підсудних з процесу „45" виходить з того торжества української національної ідеї на розлогих землях Великої України, яке прагнули їм доказати і судді, і прокуратори, і оборонці, в чому їх цілий час суґестіонували й, кінець кінцем, переконали.

Полишаючи остаточно мури судової салі, всі підсудні залишилися тим, чим вони й були до процесу і підчас процесу „45" — **українцями.** А натомісць цифри „947" (до сойму) й „448" (до сенату) на Волині — свідчать про те,

що все меньше й меньше є тих, які вважають себе за „русских людей". Бо сам-же „Русскій Голос" каже, що, колиб замісць цих 947 голосів було подано 9000 — то треба булоб говорити про поразку, бо „тільки в самому Рівному й Луцьку є де-кілька тисяч мешканців, які признають себе русскими і мають право брати участь у виборах".

Але, здається нам, що „Русскій Голос" робить помилку, бо говорить про „поразку". Правильніше говорити про „вимирання".

І якже смішно на фоні цього безсумнівного вимирання виглядають сентенції „Русского Голосу" про завдання України й українців. У статті „Белими нитями" якийсь п. Бондаренко робить „малоросів" відповідальними за долю Росії, кладучи на їхні барки обовязок бути „передовой стражею Росії в Европе". „Росія нуждается в них, как силе, способной творить самостоятельно русскую жизнь". „Отсюда необходимость превращенія малоросов в самодовлеющій фактор, с одной стороны, і с другой — необходимость їх особенно національного единенія с остальними частями русской нації".

Наводимо цей уривок з маячення хорої голови не на те, щоб полемізувати з його твердженнями, а на те лише, щоби краще ще зясувати дивовижну якусь нежиттєвість москвофільства в ідеольоґії, як нежиттєвим воно є у практиці.

„Шумим, братцы, шумим"!

І хоч, перебувши екстазу самобичування, коли засвітили було „Русск. Голосові" здорові й правдиві думки, належалоб москвофілам зробити не менше здорові й правдиві висновки, то вони замісць цього — заповіли „еру" своєї нової „праці" на Волині, перекидаючи її з міст на села й зеднюючи для своєї московсько-державної ідеї українське громадянство.

Та не вартоб їм цього робити, бо доведеться в дуже скорому часі знов пережити глибоке

розчарування й самобичування. Ставка москвофільства на Волині є безнадійна ставка, бо без жадної надії на виграну. Понад сотню років володіла Волиню державна Росія, яка все вжила для зрусифіковання цього краю. Вбивав московсько-державницьку ідею в голови волиняків урядник; вчила про „единий русскій народ" московська школа; апотеозувала „самодержавіе", „православіе" й „народність" Почаєвська Лавра — ця московська фортеця на Волині; творив „справедливість" московський суд; несла „цивілізацію" на своїх багнетах московська армія...

Століття — досить часу на те, щоби зрусифікувати волинського селянина. І, коли, як твердить „Русский Голос", „українські сепаратисти" зуміли не маючи школи (бо польська), адміністрації (бо польська), церковних амвонів (бо московські), не маючи, взагалі, жадного апарату, крім слова освідомлюючого й чину, що творить національне життя — на протязі лише **десяти років** (а не століття) потягнути за собою народні маси — чи не зрозуміло звідси, що надії москвофільства на зеднання собі села на Волині є **марні**?!

І чи не зрозуміло з другого боку, що всі зусилля цих „сепаратистів" булиб ні до чого, якби населення на Волині не почувало себе українським, національну свідомість якого приспала століття московська неволя — приспала, а не задушила?

Самобичування орґану москвофільства є дуже сумним, бо, справді, цифри „947" і „448" є ознакою стопроцентового банкроцтва. Але ці цифри є також ознакою тої незаперечено правди, яка висловлена так добре по українськи: „що посієш — те збереш". Або ще одної правди, прибраної народньою мудрістю в слова: „котюзі по заслузі".

Останні вибори вбили осиковий кілок в могилу москвофільства на Волині. І нехай йому земля пухом буде.

Олександер Ковалевський.

Міжнародній Банк.

Світове народнє господарство вступило у нову фазу розвитку. Дня 17. травня розпочав свою діяльність „Банк для Міжнародніх Виплат", президентом якого є американець Г. М. Ґаррет та директором француз Кесней.

Хоч діяльність цієї нової установи є в дечому обмежена, то всеж таки вона сягає далеко поза стягання та виплачування воєнних довгів, себто поза функції виключно тільки кліринґові і тому треба рахуватися в даному випадку *з фактом повстання міжнародньої фінансової централі.*

Діяльність Міжнародного Банку обмежена в таких ділянках: він не може випускати банкових білетів, акцептувати векслів, відкривати потаємних рахунків для поодиноких держав та займатися торгівлею вартісних паперів на власний рахунок. Одначе статут банку залишає ще досить велику ініціятиву для його діяльности в таких ділянках: торговля золотом, купування вартісних паперів держав та *кредитування держав за посередництвом їх центральних (емісійних) банків.*

Сутньою цілею банку, на що вказує теж його офіціяльна назва, є розвязка проблеми, в який спосіб найкраще полагодити сплату воєнних довгів без нарушення господарської рівноваги світу. Під сучасну пору найбільшим довжником є Німеччина, яка майже в цілости покриває воєнні відшкодування взагалі всіх держав. Зновуж найбільшим і майже єдиним вірителем є Зединені Держави П. А., бо Франція та Анґлія, як також інші держави, заповичились на рахунок німецьких відшкодувань у Зединених Державах. Отже колиб Міждержавний Банк залишився тільки розрахунковим бюром для остаточної ліквідації пекучої справи воєнних відшкодувань, то і так його створення належить уважати за позитивне і першорядної ваги явище на міжнародньому форумі.

Створення Банку є корисне для обох сторін, себто для Німеччини, яка платить відшкодування, і для інших держав, які ті відшкодування мають отримати. Банк усуває конечність морочливої контролі над Німеччиною. І дійсно, з хвилею, коли плян Юнґа ввійшов у життя, себто дня 15. ц. м., розпочалась *евакуація т. зв. третьої полоси Надренії*, як доказ, що відтепер відшкодування не будуть вже стягані від Німеччини під примусом військової сили. Інша річ, що при самому заснуванні Банку не обійшлося без дисонансів, бо німці, хотячи мати гарантію, що Міжн. Банк буде вести у відношенні до них обєктивну політику, гостро протестували проти вибору француза на директора Банку. Протест цей нічого не поміг, але — щоби заспокоїти німців — вибрано заступником директора німця, д-ра Гільзе.

У ділянці полагоджування справ міжнародніх виплат Банк розпочав уже деяку діяльність. А саме тепер остаточно обговорюється справа емісії позички на основі пляну Юнґа. Та $5\frac{1}{2}$ %-ова позичка, ґарантована в цілости Німеччиною, на суму 300 міліонів долярів, мала би вирівняти частину взаємних довгів поміж державами. Проєктується слідуючий поділ цієї 300-міліонової позички: Франція 90 м., Зединені Держави 80—90 м., Анґлія 30 м., Голяндія 30 м., Швеція 25—30 м., Швайцарія 15 м., Італія 10 м., Німеччина 5—8 м. та Бельґія 4 м. долярів.

Однак функції Міжнародного Банку не ма-

ють ограничуватися тільки до справи відшкодування, бо він має всі дані до *створення нових можливостей міжнар. фінансової політики*. Міжнар. Банк може дбати про усування кріз в поодиноких державах, може реґулювати господарську конюнктуру при допомозі відповідної кредитової політики.

Взагалі одним з найважніших завдань Міжнародного Банку має бути *наладнання постійної співпраці поміж центральними банками поодиноких держав*. Що така співпраця є можлива і конечна, на те вказують давніші приклади. Співпраця центральних банків виразно зазначилась при установлюванні одностайної грошевої системи (скандинавська грошева унія). Так само при направі фінансів поодиноких держав співпрацювали центральні банки. При стабілізації бельгійської валюти в 1926 р. було заанґажованих 11 центральних банків, а при уздоровлюванні фінансів в Італії в 1927 р. 14 банків. Подібно було і при направі австрійських, мадярських і румунських фінансів.

Вдячним полем діяльности Міжнародного Банку є також справа реґуляції обороту золотом, себто чинника, який гарантує стійність (тревалість) валюти в поодиноких державах. Під сучасну хвилю на ок. 105.150 міл. зол. вартости засобів золота у світі, є в руках Зединених Держав більше третини (38.500 міл. зол.).

Маючи такі засоби золота, Зединені Держави могли і можуть випускати в світ великі скількости паперових банкових білетів, що допровадило до подешевіння гроша взагалі, а також і золота. З другої сторони перед державами, які мають менші засоби золота, виринають фінансові труднощі, тому, що їхні невеликі засоби не дозволяють на емісію відповідної до запотребування на грошевому ринку скількости банкових білетів. Отже й у тій ділянці, щоби привернути вартість валюті та усунути штучно створену загальну дорожнечу в цілім світі, є конечною співпраця центральних банків поодиноких держав, очевидно при допомозі Міжнародного Банку.

Взагалі показується, що взаємна міжнародня співпраця є можлива в першу чергу в господарській ділянці, і на цьому полі осягнено вже деякі реальні здобутки. Прикладом можуть послужити міжнародні синдикати та бюра продажі у ріжних господарських ділянках, міжнародній сталевий картель і т. д. Щойно господарське міжнароднє порозуміння може пробити шлях до порозуміння і співпраці взагалі. І поскільки взагалі з Паневропою можна рахуватися, як з явищем реальним в недалекій будуччині, то треба під цим розуміти виключно *економічну Паневропу*. Знову ж у ділянці господарського порозуміння найбільше поля діяльности мають центральні банки. Про співпрацю над господарською відбудовою Европи писав

ще недавній ґен. директор Райхсбанку д-р Г. Шахт: „Політикам не залишається нічого іншого, як перенести цілий ряд завдань на центральні банки, яких керманичі полагоджують ці діла краще, ніж міністри закордонних справ“. Що воно так, показалося хочби з того, яку ролю відіграв і які користи для Німеччини приніс той самий д-р Шахт при обговорюванні пляну Юнґа, коли політики раді-нераді мусіли під його ділами підписатися.

Міжнародній Банк має можливости виконати намічені статутом завдання та сповнити покладані на нього надії економістів, тому, що має відповідні фонди. Його капітал складається із 124.000 уділів по 2.500 фр. швайц. На рахунок тих уділів зплатили досі центральні банки Німеччини, Франції, Анґлії, Італії, Бельґії, Японії, Голяндії, Швеції та банк Морґана 87.5 міл. фр. шв. (ок. 151 міл. золотих).

Міжнародній Банк має бути угольним каменем під будівлю економічної Паневропи. Економісти є людьми практичними і тому треба думати, що Міжнародній Банк не стане „фінансовою Лігою Націй“, себто установою з масою засідань і конференцій виключно плятонічного характеру.

Евген Чехович.

Перегляд праці.

Величаве свято молоді „Рідної Школи“.

Від кількох років уладжує „Рідна Школа“ прилюдний перегляд своєї діяльности на терені Львова. Кожного року збільшалася маса українських видців, зацікавлених поступом рідної дітвори. Цього року, а саме в неділю 1. червня, було щось більшого: у львівському святі взяла участь у поважній скількости також молодь зі шкіл „Р. Ш.“ в Золочеві (мішана ґімназія), Коломиї (народня, дів. ґімназія й дів. семинарія), Рогатина (міш. ґімназія), Самбора (дів. семинарія), Станиславова (дів. ґімназія), Стрия (дів. семинарія), Чорткова (міш. ґімназія). Вже те саме віщувало повагу й велич діточого свята. Весь майдан заповнила публика в числі понад 10.000 голов. Хіба на січово-сокільському здвизі в 1914 р. бачив сокільський майдан стільки публики. На місці, де була колись спалена трибуна, по середині засіла Президія Головної Управи з головою, ради. І. Кокорудзом.

Точно в 4. год. заграла трубка „позір“. Вся публика встала з місць, бо орхестра заграла „Боже Великий, Єдиний, нам Україну храни“. Безпосередньо по гимні-молитві вийшла та Україна, маленька дрібонька у збитих чвірках. На переді півметровий „хоружий“ з гарним вишиваним прапором. Це молодь львівських і підльвівських захоронок та перших і других кляс народніх львівських шкіл „Р. Ш.“. Учасники кожної групи несли великі цвіти маків, блаватів, стокроток, лелій та інших. Народні строї дітей і великі цвіти на зеленому майдані робили враження рухомого цвітника. Справно машерували діти під такт орхестри, дефілюючи перед Президією Головної Управи й перед митрополитом Шептицьким, який заїхав автом на саму площу, стаючи між публикою в асисті еп. Будки, о. мітр. Базюка та членів капітули. Поява екец. митрополита викликала серед публики й дітвори помітне зворушення. Доказом того були оваційні оплески та оклики „слава“ з грудей тисячних мас. Безпосередньо по дефіляді рідно-шкільної дрібноти почався почесний похід решти дітей львівських шкіл і шкіл-гостей „Р. Ш.“. Всі йшли бадьоро, весело, по юнацьки. Годі говорити, котра школа краще. Бо народні школи не уступали середнім, торговельним чи обом львівським промисловим. Хлопці з промислової школи „Рідної Школи“ вибивалися мускулистою будовою.

Цілий похід перейшов незамітно в численні кольони, які справно заходили у відповідній віддалі на свої місця до загальної масової вправи, при якій стануло поверх півтора тисячі молоді. Під такт орхестри, справними одноцільними ру-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Правопис і літературна мова.

І. Авторитетний голос.

Сором казати, а гріх потаїти.

Нема дня, щоби українські редактори, вчителі, вчені, робітники пера і звичайні смертники не чіхались кілька разів, коли мають написати якесь старе слово новим правописом. Нема дня, щоби кожний — таки кожний! — наш часопис, журнал або твір не приніс кількох дивоглядів такого „нового“ правопису, що головою нагадує старого галицького льва, а хвостом Дніпрову русалку.

Нехай мої редакційні товариші забожаться святим Апострофом, що неодин із наших авторів, непоганий знавець мови, починає нині прикрашувати свої рукописи такими сполуками букв, що... аж кортить полишити їх так для друку. Та палиця має два кінці: хоча як багато в нас нині революціонерів, ми не втратили досі пошани для деяких авторитетів. До цих непохитних ідолів належать наші вчені. Фільольоґія, мова, література, що переходить через їхні офіціяльні наукові органи, стають ненарушним **табу**. Отже коли наш один фільольоґ напише нині „занятть“, другий „відбуваєтьця“, а третій „щастя“ — свідомо чи несвідомо! — нема запоруки, чи не найдеться завтра десятьох звичайних смертників, які повторять ці нісенітниці, бо більше вірять в авторитет, ніж у власний здоровий розум.

Тому-то кількох моїх товаришів „набунтувало“ мене, щоби повторити голосно те, що ми вже кажемо собі і своїм знайомим від кількох місяців. Краще було би, якби про такі питання, як правопис, говорили спеціялісти. Та що-ж? Єдині покликані до цього у Львові фільольоґи, згуртовані при „фільольоґічній секції Наук. Т-ва ім. Шевченка“, не мають нині права голосу. Вони заявили офіціяльно у CL томі праць „філологічної та історично-філософічної секції“ Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, що приймають „Український правопис“. Ось їх заява:

В справі правопису.

Частину праць в 150 томі „Записок“ складано ще старим правописом. Підручник нового правопису, який ухвалено на конференції в Харкові в чевні 1927 р. при участи найкращих українських філологів і письменників із всіх українських земель, вийшов друком щой-но з весною 1929 р. Новий правопис приняла Секція філологічна Наук. Товариства, як одиноко компетентна до вирішування філологічних питань, на свойому засіданні з дня 21. V. 1929 року. Цю постанову приняв Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка до відома на засіданні з дня 30. V. 1929 р.“

Здається: ясно й виразно.

Тільки невідомо, чи згадана „Секція філологічна“ редагувала також і цей комунікат. Із таких форм, як „філологічна“, „на засіданні“, виходило би, що він написаний уже новим правописом. Тимчасом уже в цих кількох рядках він нарушив прийняті харківські принципи:

1) Не зберігаючи правил милозвучности (чергування „у“ і „в“): „в справі“ (зам. у справі), „праць в 150“ (зам. „у“), „із всіх“ (зам. з усіх).

2) „Щой-но“ зам. „щойно“, тому, що правила про розділку замакітрили світ неодному нашому фільольоґові (кажуть писати „з-над“, „з-поміж“, а зате „відсьогодні“!).

3) Харківський правопис каже писати не „на свойому“, а „на свому“; а на Рад. Україні давно прийняли форму „прийняли“ не „приняли“.

4) Форма „складано“ має імовірно значити „складено“.

Це покищо причинок до „фільольоґії“. А тепер до змісту:

Не можна образити більше українських фільольоґів і письменників, як такою заявою. Невже-ж може бути правдою, щоби „найкращі українські фільольоґи і письменники з усіх українських земель“ зродили спільними силами такого недоноска? — Бо інакше не можна назвати ту недоладну не-наукову і не-літературну компіляцію, звану „офіціяльним українським правописом“. Коли фільольоґічна секція Наук. Т-ва ім. Шевченка, кажучи про „найкращих українських філологів“, має на думці себе, тоді їй це вільно. Поза нею полишаються два справжні наші фільольоґи: д-р Ст. Смаль-Стоцький і д-р Василь Сімович. Перший висловився у двох фахових статтях про харківський правопис як про твір звичайної неграмотности. Сімович, про становище якого Кримський не згадує ні словом у своїм справозданні з правописної конференції, мабуть набавився такого „Katzenjammer“-у, що волів не встрявати в дискусію.

Правдою є те, що всю науку й літературу з Галичини репрезентував на харківській правописній конференції меморіял, вироблений фільольоґічною секцією Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. Він заступав усю дискусію на тамошніх правописних нарадах. Два делеґати, вислані від „Наук. Т-ва ім. Шевченка“, воліли зберігти на нарадах дипльоматичну невтральність, а один із них, д-р К. Студинський, у ролі голови „Наук. Т-ва ім. Шевченка“, як найповажнішої нашої наукової установи заявив, що писати з апострофом, чи без апострофу, лабіринт, чи лябіринт, „це усе для нас дрібниці“ (Степ. Смаль-Стоцький: „Звідомлення акад. Кримського про правописну конференцію“. „Літ.-Наук. Вістн.“, 1928, кн. VII—VIII).

Така заява стає вповні зрозумілою щойно в світлі того правопису, тої літературної мови і того стилю, що квітне віддавна в „Записках Наук. Т-ва ім. Шевченка“ — а спеціяльно в томах спеціялістів, „одиноко компетентних до вирішування філологічних питань“ — у „Секції філологічній“.

Хто візьме в руки якийнебудь том цієї „Секції“, може переконатись, що там секціонують немилосердно правопис, граматику й літературну мову. Саме членам цієї секції може й не байдуже, чи треба буде писати „лабіринт“ чи „лябіринт“, „слухняний“ чи „слух'яний“, бо коли вони не в силі досі засвоїти собі українських слів і плутають їх з російськими та польськими, то що вони зроблять з пів-сотнею новипх рабінатських правил!?...

Як ці правила виглядають у них у практиці, про це скажемо пізніше, після аналізи самих правил.

хами віддавала молодь зміст чотирьох пісень. Хто бачив виразність рухів, мусів подивляти ту працю, яку вложили у виконання тих вправ молодь та вчительство „Рідної Школи". Безпосередньо по тій вправі відїхав митрополит, прощаний оваційно публикою, що вставала з місць. По тім слідували вдачно виконані ритмічні вправи учениць народніх шкіл „Р. Ш." ім. Грінченка та Шевченка у Львові.

Одним кінцем опорожнювався майдан від двітанистих дівчат-руховичок, а з другого кінця вбігли на майдан малі козаки в синіх та червоних шараварах, у ріжно колірових шапках зі шликами та кривими шаблюками за поясами. „Козацька старшина" з трьох бравих хлопців станула трикутником на переді, а весь козацький курінь з піднесеними шапками вгору крикнув „слава" — по козацькому звичаю. „Козаки" вивели ритмічну вправу, а потім жвавими рухами поділилися на менші дворядові групи, які під звук орхестри до пісні „По морю, по морю", сидячи на землі, почали наслідувати веслування. Здавалося, що козацькі „чайки" пливуть Дніпром на турків. „Допливши" до мети, зірвалися хлопці та у збитій масі пігнали з піднесеними шаблюками і з криком „ура" на ворога, на зелений турецький прапор з півмісяцем. „Здобувши" прапор, вертали малі козаки гордим походом у свій табор, а одушевлена публика засипала виконавців оплесками та цвітами, заховуючи в серці щиру вдяку для ініціяторів і виконавців тих козацьких образків. — З черги слідувала показова лекція руханки у виконанні учениць дів. семинарії „Р. Ш." у Львові, далі хоровід „Журавлі" у виконанні учениць торговельної школи у Львові. Всі дівчата були в прегарних народніх строях. Дуже ефектовно й уміло виконані вежі учениць гімназії „Р. Ш." у Станиславові та особливо учеників торговельної школи у Львові приймали вилці бурею оплесків. — Потім були ще змагання у відбиванці між ученицями гімназії „Р. Ш." із Золочева і дів. семинарії із Самбора та хлопців гімназії з Рогатина й Золочева. На закінчення вивели вдачно ученики муж. нар. школи ім. Грінченка у Львові „аркана", підготовленого і вправленого учителем Стевчаком.

Грала орхестра з Левандівки під проводом учителя „Р. Ш." п. Василя Манька. Ціле свято (як виконавців, так і публику) знято на фільму. Масова участь української публики на тому святі свідчить про ті симпатії, яких зазнає „Р. Ш." за свою виховну працю серед української молоді при допомозі повного посвяти свого вчительства, а безлоганне, наскрізь національно переведення програми вказує, що „Рідна Школа" заслуговує вповні на якнайбільшу прихильність та піддержку.

Два Карли — претенденти до престола.

Брюсельська „Ля Лібр Бельгік" приносить чутку, нібито Братіяну (бувш. диктатор Румунії, а тепер провідник опозиційної партії, що поборює кн. рум. Карла) запропонував бельгійському князеві Карлові румунський престіл. Це, на думку Братіяну, скріпило би авторітет Румунії за кордоном і знівечило би всякі надії румунського кн. Карла вернути на рум. престіл. Бельгійський кн. Карло має заручитися з рум. княжною Іленою, а це отворить йому шлях до рум. престолу. Бельгійський кн. Карло є поручником бельгійської маринарки.

Проскрипційні листи українських селян.

(АТЕ) З причини зростаючої діяльности повстанчих загонів на Рад. Україні та безнастанних убивств представників влади органи ДПУ приказали зладити проскрипційні листи в кожному селі. Селян, втягнених на ті листи, трактуватимуть як заручників, відповідальних за кожний терористичний виступ проти більшовиків. Богато селян, яких назвища помістили на таких листах, кинули господарства й утекли.

В безконечній черзі...

ШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Шестий день розправи проти 17 молодих українців розпочався внеском оборонця д-ра Старосольського, який зазначив, що по Львові кружляють поголоски, поширені польською пресою, начебто УВО приготовляла напад на суд підчас розправи проти 11 членів. Оборонець твердить, що того роду поголоски витворюють неприхильну атмосферу для обвинувачених та утруднюють становище оборони. Тому д-р Старосольський ставить внесок, щоби трибунал звернувся до дирекції поліції з домаганням вияснити, на яких підставах оперті ці поголоски про плянований напад УВО на суд, бо оборона має докази, що ці поголоски безпідставні.

Нараду над внеском оборонця відложено на пізніше.

Зізнання обв. Огородника.

На салю вводять обв. Степана Огородника, студента Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові. Огородник род. 1909 р. у Львові.

Обвинувачений до вини не почувається, до **УВО не належав,** про замах на „Східні Торги" довідався аж з газет. Про плянований напад УВО на віз, що їздить з грішми до Винник, не чув, також не чув про проекти спалення ліса в Підберізцях. „Сурми" не кольпортував, читав часом тільки орган націоналістів „Розбудова Нації". Один примірник „Сурми" дав йому Качмарський. В поліції він признався, що належав до УВО півтора року, тому, що поліція била його; в дійсности він студіював музику і до політики не мішався. У слідстві він говорив, що до УВО втягнув його Роман Качмарський і одного вечора при кінці вул. Потоцького він складав присягу. У слідстві говорив, що знає мету УВО, себто повстання проти Польщі. Акт обвинувачення говорить, що Огородник в осени 1929 був в „Академічнім Домі", кімната 70, і там на нараді трійки УВО дістав псевдонім „розвідчик". Першим завданням обвинуваченого було довідатися, де мешкає комісар поліції Федунішин, потім разом із Бідою та Лемішкою мав виконати замах на цього комісаря. Цей замах мав бути спробою справности членів УВО.

Далі предс. трибуналу викриває деякі протиріччя в зізнаннях обвинуваченого, доказуючи, що поліція не знала про роботу УВО у Львові, й тільки після вибуху бомби, яку ніс Терещук, арештувала цього Терещука і від нього довідалася про все та арештувала всіх 17 членів УВО.

Оборонець д-р Шухевич бількома питаннями намагається вияснити протиріччя між зізнаннями поодиноких обвинувачених, доказуючи, що коли двох робить одно і те саме, то це вже не те саме і зізнання двох осіб про справу не можуть бути однозгідні; тільки автори акту обвинувачення витворили цю однозгідність.

Обв. Огородник: На поліції я признався до всього, що вона хотіла, бо поліц. агенти накинули на мене коц, одного вечора дали мені 50 буків по пятах, другого вечора 100 буків і грозили, що дадуть ще 200, якщо не виявлю всього, що знаю про УВО. Били мене в темній келії і кричали: „То маєш за Федунішина!".

На запит оборонця д-ра Шухевича зізнає, що не має особистої причини ненавидіти поляків, а по українськи зізнає в суді не з ненависти до поляків, але тому, що цього вимагає його національна гідність і до цього він має право

Зізнання обв. Онишкевича.

Юрко Онишкевич, абсольвент торговельної школи, родж. 1909 р. в Угнові, зізнає, що акт обвинувачення закидає йому, що в червні 1929 р. УВО дала йому наказ напасти на комісаря Федунішина і що Біда, Огородник та він нараджувались на Кайзервальді про цей напад, радили, як виконати напад і куди втікати. Напад мав відбутися 15. червня, але 30. червня цей плян був відкликаний, при чому Біда сказав: „Роботи не буде" і обвинувачений виїхав зі Львова.

У слідстві на поліції Онишкевич заявив: „Я про себе скажу всю правду, але своїх товаришів не зраджу за ніяку ціну!".

Обв. відкликає всі зізнання, твердить, що поліц. агенти напали на нього ззаду, накинули на голову коц і тяжко били та грозили, що як він змінить зізнання перед слідчим судею, то його завернуть на поліцію і знову битимуть. Зі страху перед новими побоями говорив неправду і перед слідчим суддею.

Прок. доказує, що обв. не міг зізнавати неправди зі страху перед побоями, бо він же заявив на поліції майже провокуючо, що тайни не зрадить і товаришів не виявить, отже очевидно не дуже був перестрашений. Обвинувачений твердить, що навіть не знає членів УВО, а знає тільки Лемішку і Качмарського.

Зізнання обв. Кульчицького.

Ярослав Кульчицький, абсольвент учительської семинарії У. П. Т., родом з Винник, вносить своїми зізнаннями погідний настрій. Він зізнає з гумором, переплітає зізнання дотепами. **До УВО не належав,** „Сурми" не кольпортував, один примірник цієї ґазети дістав від тіточного брата, потім найшов „Сурму" на коридорі в „Просвіті" у Винниках і мабуть спалив її. Крушельницького пізнав у „Просвіті", про УВО з ним не говорив, до політики не мішався, бо мав богато вчитись, а поза наукою бігав собі за дівчатами на рандки. Раз дир. сем. Антін Крушельницький забув дома окуляри, тоді обв. добровільно побіг до дому Крушельницького за тими окулярами, бо не вмів математики, і хотів тим чином ухилитися від іспиту. Щоби втратити цілу годину математики, якої боявся і не любив, він довше посидів у домі Крушельницьких, говорив з Тарасом, але „Сурми" не дістав від нього. Він позичив собі в Тараса Крушельницького револьвер і 8 набоїв, але не для нападу, а тільки тому, що їхав до своєї нареченої і хотів, витаючись з нею, стрілити з револьвера „на віват", щоб дівчина тішилася (на салі сміх).

Предс. дивується, що обв. ще не скінчив школи, а вже має наречену, але Ярослав Кульчицький здвигає раменами і сміється, мовляв, у цьому нема нічого дивного.

На поліції наговорив багато неправди, бо його били і він говорив, що йому на думку прийшло. Обв. впевняє, що до жадної організації не належав, навіть до „Пласту" не вступив, бо любив собі покурити і випити а пластуни не курять і не пють. Його тато має у Винниках реставрацію, то якже його син міг би часом не випити?

Із членів УВО не знає нікого, тільки Крушельницького, який хотів його втягнути до хору, але обв. не згодився, бо не хотів належати взагалі до жадної організації.

Зізнання обв. Клішівної.

Далі переслухано обв. Ярославу Клішівну, яка відповідає з вільної стопи. Клішівна, родом з Буковини, працювала в адміністрації „Червоної Калини" і „Літературно-Наукового Вістника". Обв. твердить, що **до УВО не належала,** зброї ні вибухових матеріялів не переховувала, про УВО знає лише з газет. Курієром УВО не була, участи в нарадах в Академічному Домі не брала, а бувала там тільки на рефератах д-ра Донцова.

На цьому закінчено переслухування всіх обвинувачених.

Читання доказового матеріялу.

Після перерви трибунал по довшій нараді відкинув усі внески оборонця д-ра Старосольського. Відтак приступлено до читання доказового матеріялу. Прочитано число „Сурми" із дня 5. VI. 1929, (стаття „Мовчаливість") та статтю в „Сурмі" п. з. „Як заховуватись підчас інвіґіляції".

Прочитано також літографовану брошуру „Сильний характер".

В польськім перекладі прочитано статтю „Бомби впали знов", поміщену в „Сурмі" за місяць березень 1929, та статтю „Про зізнання" в „Сурмі" за листопад 1928.

Найбільше враження на публику зробила стаття „Бомби впали знов".

Семого дня розправи пічнуться переслухування свідків. Ол.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ювилей „Бандуриста".

Прикро мені, що не був я присутний на ювилею „Бандуриста". А — правду кажучи — належалось би мені бути на нім, може більше, як на неоднім іншім. Належалось би хочби з того огляду, що приливши собі чотери золоті паски на ковнір, а маючи поправку з греки на свідоцтві, волочився я за „Бандуристом" цілий місяць і мало що через нього не репетував семої кляси. Є ще й інші мотиви, з яких найважнійший, що я вже тоді співав першим тенором, а Михайло Голинський щойно першим басом. Але нехай ця обставина припаде пилом забуття так само, як і припав мій тенориний голос. Нинішний мій фейлетон не має бути докором на адресу шановного ювилята, але невиголошеною промовою на його ювилею.

Ех, часи, часи!...

Не такі ви були, як ми були молоді, а як оповідають, ви ще були ліпші, як нас не було. Одні і другі минули безповоротно і вернути їх можна тільки в фейлетонах, чи там у ювилейних промовах. Літав колись „Бандурист" по нашім краю, як комета по небозводі, а де хвостом ця комета зачіпила, там і сміх і плач і радість і сльози. Висповували люди міст і місточок по цілих ночах, очі на небо видивляли: Зявиться над ними комета чи ні? А коли музичні „планетники" дали знати, що зявиться, тоді все йшло в переверти: порядок буднів, погляди мамів і бюджет батьків. А дівчата?! Ці вже зовсім тратили голови, надіючись на велике майбутнє.

„Бандурист" їде!

Коли той клич розійшовся по околиці сонного місточка, найбільш запалі кути оживали, як мухи на весну. Кожне приходство, в якім „ждала, ждала козака молода дівчина", ставало небом, пеклом і чистилищем в одній особі. Спершу небом, бо радість розпирала дівочий станик на вістку про приїзд „Бандуриста" і звязані з його концертом вечерниці. Потім пеклом, бо батько кривився на згадку нових суконок, мештів, рукавичок і репрезентаційних видатків у бюджеті. Вкінці чистилищем, коли дочка за ціну батькової згоди обіцювала не їхати до Львова на карнавал, помагати мамі в господарстві і... вийти замуж.

Після цього наставала друга половина чистилища, коли цілий дім чистив, прасував, поправляв і докуповував. Слуги ніг під собою не чули, доня спати не могла, мама розвідувалась, які будуть хлопці, тітка клала пасіянси і кабали, а батько від конференцій з „фінансовим дорадником" у справі позички чи продажі збіжа.

Врешті приходила давно ожидана хвиля: виїзд на концерт. На ніякий празник не були так вичищені коні, вимита бричка, виcтроєний візник. Поштива тітка благословила на дорогу, а дівки ще потім навпрашки доганяли бричку, бо все щось забулося.

А потім концерт, а потім вечерниці. „Шмуль", „Бровар", „Бицьо", „Варава", „Псубрат", „Песьо", „Гзимс", „Холевка", „Сойка", „Гармідер", „Фальш", „Елеґантський Горшкодрай", „Клявіш", „Довгола5" і ціла плеяда інш. бандуристських зір, що світилися на салі і притягали очі красного пола. Дочки задивлялися на красу й поставу, а мами на університетський індекс.

Скільки тоді пронеслося зітхань і тоастів, скільки пролилося сліз і пива, скільки завязалось і розвязалось симпатій, скільки зродилося подруж!

Самі бандуристи не мали великого нахилу до подружої інституції, але їх вплив робив більше, як подружі бюра. Вдаючи залюблених, учили кандидатів на мужів направду залюблюватись і навіть женитись.

Минулося...

В день ювилею „Бандуриста" бажаю йому, щоб він не тільки мав завсіди добрі голоси, але щоби відзискав також цю атракційну силу, яка колись наказувала дрожати серцям цілої жіночої половини Східної Галичини.

Галактіон Чіпка.

У четвер вибір президії м. Львова.

Урядовий комісар Надольський розіслав новоіменованим членам Тимчасової Міської Ради запрошення на засідання в дні 5. червня 1930. в год. 19. у салі засідань міської ради задля вибору президії міста. На запрошеннях зазначено, що на основі 26 §. 4. уст. виборчої ординації м. Львова, член м. ради, який не прийшов би на зазив до того вибору, або перед скінченням вийшов, коли не оправдав своєї неприсутности або виходу, тратить мандат і три роки не може бути вибраний до м. ради. Білети вступу на м. галерію підчас вибору президії міста в дні 5. червня видає секретаріят комісаря уряду у вівторок і середу від 11. до 13. год.

Новий процес у Харкові.

(АТЕ) Дня 1. червня почався в Харкові великий процес протибільшовицької організації, до якої належали фахові інжиніри й агрономи, що займали вищі становища в більшовицьких урядах на Україні. Керманичами тієї розгалуженої організації були член президії державної пляново́ї комісії проф. Маньківський, член колеґії комісаріяту хліборобства Резніков, директор Рільного Банку Коломенко та керовник рільної освіти Доленко. Організація мала відділи в містах України. Метою організації було поборювати колективізацію хліборобства та піддержувати всякими засобами індивідуальні господарства. Акт обвинувачення каже, що найважнішою точкою програми організації було протиставити селянство міському пролетаріятові та комуністичній партії. Комунізм можна знищити, на думку організації, не слабою буржуазією, а дрібним селянством, що сильно звязане з індивідуальною психольоґією. Декотрі члени організації для замаскування своєї діяльности належали рівночасно до комуністичної партії.

Мін. Юзефський уступає?

Ендецькі часописи повідомляють, нібито в найближчих днях уступить міністер внутрішніх справ Юзефський, а його місце займе ґен. Славой-Складковський. Згадана преса зазначує, що колиб ця чутка справдилася, то це був би поворот уряду до т. зв. політики сильної руки.

Уневажнений пос. мандат.

Найвищий Суд уневажнив посольський мандат Зда. Вежбянського зі Строн. Хлопского, з причини скарг, у яких сказано було, що на виборчих листах був визначений Іван не Здзіслав Вежбянський. Уневажнений мандат припадає черговому кандидатові Стр. Хл. Тад. Ружанському.

Нота СРСР до Польщі.

Дня 31. травня посол СРСР. у Варшаві Антонов-Овсієнко вручив віцеміністрові внутр. справ д-рові Висоцькому ноту уряду СРСР. у справі бомби, яку найшли 26. квітня в будинку більшовицького посольства.

Уряд СРСР висловив жаль, що досі слідства не закінчено та що виновників не арештували і просить польський уряд повести енерг. слідство для вияснення справи.

Вислід сойм. виборів у Ґнезненській окрузі.

При нових виборах до сойму в Ґнезненській окрузі здобули мандати: Бжезінський (НПР), Зембер (Бльок нац. меншин), Тромпчинський або Левандовський (Тромпчинський передтим зрікся мандату) та селянин Зґолінський (Кл. Нар.). Із листи Пяста і Хр. Дем. одержав мандат д-р Міхалькевич (Пяст), а дотеперішній посол із тієї листи Шишовський (Хр. Д.) утратив мандат.

УВО в ЧСР?

ПАТ повідомляє, що дня 1. червня в Ужгороді тамошні „русскі" уладили „День русской культуры". Підчас того свята семінарист Татейнець стрілив з револьвера на діякона Шапова. Замах не вдався. Є чутки, нібито замах виконаний з приказу УВО.

1 канад. доляр = 1 ам. долярові.

Американський „Федерел Резерв Банк" постановив, щоби союзні банки приймали канадійські банкноти аль парі. При виміні зараховуватимуть лише номінальні банкові кошти — без дисконта на некорисать канадійських долярів. Досі втрата при виміні канадійських долярів на доляри Злуч. Держав доходила нераз до 20 проц.

Демонстрації індокитайських селян проти Франції.

Париські часописи повідомляють, що у французькій колонії Індокитаю запримічується протифранцуський рух, схожий на акцію Ґандієвців у британській Індії. Обтяжені надмірними податками селяни відмовляються платити ґрунтовий податок. Підчас інспекційної подорожі ґубернатора Кохінхіни мужики окружили авто біля місц. Садек і просили скасувати ґрунт. податок і обнизити ціни рижу. Коли демонстранти не послухали приказів і не розходилися, прибічна сторожа на приказ ґубернатора дала кілька сальв у юрбу. Згинуло двох селян, кількох було ранених. Подібні події були в Канто, де юрба демонструвала перед домом уряд. комісаря. Там розігнали демонстрантів сальвами у повітря.

Корабель затонув у Ля Манші.

Дня 1. червня в каналі Ля Манш наслідком густої мряки ударилися біля Бічі Гед два кораблі: шведський „Інґер" із італійським транспортовцем „Літорно". Інґер сильно ушкоджений затонув до кількох хвиль. Лише двох людей того корабля врятувалося. Згинуло 15 моряків.

НОВИНКИ

— **Свято поляглих у Вівсю.** Комітет для вшанування памяти поляглих у Вівсю повідомляє громадянство краю, що в понеділок Зелених Свят, 9. ц. м., в год. 10. ранком у Вівсю на пропамятній могилі УСС. відбудеться Служба Божа з панахидою і проповідю. Громадянство краю просимо до співучасти, а доокола ичних оо. парохів до паломництва з процесіями. Всі культурно-освітні товариства являться з вінками. — **Комітет.**

— **Шибениця в Ряшеві.** Найвищий Суд затвердив присуд присяжних суддів у Ряшеві, який засуджував 20-літн. Хмеля на кару смерти за грабіжницьке вбивство. Хмель убив тому два роки залізним дрючком 70-літню власницю пекарні Хаю Ліберман. Окружний карний суд приказав на вязничнім подвірі поставити шибеницю, а мін-ство справедливости просило телеграфічно вислати ката до Ряшева.

— **Напад на почтовий віз.** У влощівськім повіті між стаціями Щекоціни-Ґоленюв бандити напали на почтовий віз, у якім було 24 тис. зол. Бандити засипали зал. віз градом куль, від яких згинув один із пасажирів Йос. Боцян, а почтиліон Новаковський був ранений в живіт. Поліцай Карш, що був в почтовім возі, відстрілювався весь час із кріса, тому бандити втекли без добичі.

— **Осторога для селян Стрийщини.** По стрийському повіті розїзджає якийсь секретар невідомої селянської робітничої організації і заохочує людей вписуватися до своєї організації з членською вкладкою 6 зол. і вписовим 1 зол. Записуючи людей обіцює їм, що хто буде належати до організації, то буде мати поміч в обороні проти визискування на службі господарями і робітників панами і жидами. Остерігаємо селян перед такими організаторами-ошуканцями, які виудують у наших селян останній гріш.

— **Арештування секретаря Пов. Комітету УНДО в Дубні.** 22. травня відбулося велике віче в селі Дубляни, пов. Дубно. Це був відпустовий день і на площі довкола церкви зібралася непроглядна маса людей. На вічу промовляв посол Вислоцький. Під кінець віча поліція розвязала його і арештувала секретаря Повітового Комітету УНДО в Дубні п. Маринюка, якого автом відставлено до тюрми в Дубні. Хоч на вічу був повний спокій, то п. Маринюкові закидають, що нібито він бунтував нарід проти поліції.

— **Дня 1. червня відбулося в Празі урочисте відкриття Т-ва св. Володимира Великого з такою програмою:** 1) Вступне слово голови Т-ва п. В. Леонтовича. 2) Реферат проф. Дмитра Дорошенка.

— **Перерва на зал. шляху Львів-Підволочиська.** Окр. дирекція держ. залізниць повідомляє, що наслідком перебудови мосту на 438 км. шляху Львів-Підволочиська та замкнення шляху між ст. Плугів-Зборів особовий поїзд ч. 720 курсуватиме в середу 11. червня лише з Тернополя до Зборова. До перевозу цим поїздом прийматимуть надзвичайні посилки та вантаж від сторони Тернополя поза стацію Зборів.

— **Катастрофи й самогубства.** Біля костела на перехресті вул. Янівської і Городецької переїхав шофер Гр. Гавришин уч. 4. кл. нар. школи Шустерівну з Клепарова. Дівчину відвезли до шпиталю. На скруті вул. Карної і Казимирівської зударилося авто з тяг. возом. Були ранені пасажири авта: Мілер, ст. ревідент зал. із Любачева, Лев Баранський, ем. ґімн. директор і його 19-літній син 35ігнев, буд. майстер Арґасінський і Жиґ. Ополь помічник шофера. При вул. Пястів 14. повісився з нужди на клямці від дверей 65-літній стрижій собак Гартлеб.

— **Корови занедужали на скаженину.** На Закарпатті, в громаді Неґівці, занедужали три корови на скаженину. Хорі корови покусали більше ніж 20 людей. Покусаних відіслали для оглядин до Пастерового Інституту.

— **Подружий рекорд.** У Варшаві є подружа пара, що має разом 25 літ. Муж Майлех Гіпенштадт має 13 літ, а жінка Бінхес Фуксман 12 літ. Взяли шлюб у варшавського рабіна в присутности великої рідні. А якісь там закони означують мінімум віку для подружого стану!

— **Відложення вправ лікарів.** Мін-ство військових справ у Варшаві згодилося перенести час військових вправ лікарів, як резервових

старшин, що працюють у літнищах, а літного часу на осінний або зимовий, себто після 1. жовтня. Подання в тій справі інтересовані лікарі мають вносити до своїх ДОК.

— **Заява.** Дістаємо таку заяву: Рада Української Громади Студентів з Волині, Холмщини, Полісся й Підляшшя в Празі, отсим подає до відома широких верств українського громадянства, що провокатор, бувший агент київського ДПУ, тепер студент Українського Педагоґ. Інституту в Празі, Василь Михальчук з с. Дивень на Волині, не є членом нашої Громади! (Виключений Надзв. Заг. Зборами 20. II. 1930). — За Раду: Д. Козіцький, голова. І. Подригуля, секр.

— **Нагороди для сторожів за чистоту.** Львівський маґістрат розписав конкурс чистоти для сторожів домів. Є десять нагород по 100 зол і 80 по 50 зол. Дістати їх може кожний сторож у Львові; окремих прохань вносити не треба. Будуть нагороджені ті, що виконують свої обовязки, вказані в правильнику для сторожів і маґістратських розпорядках, себто ті, що зберігають зразковий лад у домі і на хіднику. Конкурс кінчиться 1. серпня, роздача нагород 1. вересня.

— **Ганусcен ясновидцем, а не ошуканцем.** Чеський суд у Літомерицях, що судив цими днями відомого телепата Ганусcена, звільнив його від кари, після переведених з ним експериментів на судовій салі. Ганусcена обвинувачували в ошуці, буцімто його експерименти є звичайним дурисвітством. На судовій салі дійшло до гострої виміни думок між знавцями. Одні називали його шарлятаном, інші боронили його ясновидючої здібности. Ганусcен замість словних арґументів запропонував наглядний доказ на салі. Йому завязали очі і сховали ключ; Ганусcен найшов ключ без бачення. На листку паперу написали назву місцевости і дату. Ганусcен після надуми описав краєвид цієї місцевости і зударення авта з мотоциклем. Врешті один із суддів написав на листку паперу питання про народини свого сина. Листка Ганусcен не бачив, а сказав, що бачить жінку в болях, яка породила сина. Ці експерименти переконали суддів уповні, що Ганусcен має небуденну силу щодо якої нині наука не сказала ясного слова.

— **Реферат: „Враження з подорожей“** (зі світляними образами скіоптикону) виголосить Всесвітл. о. ректор Й. Сліпий на сходинах „Обнови“ при вул. Коперника 36 в середу 4. VI., в год. 7. веч. (19.), про що повідомляє членів і запрошує гостей **Виділ.**

— **Паломництво до Люрд.** Марійське Т-во Молоді подає до відома, що з днем 1. червня невідклично замкнено листу зголошень учасників паломництва до Люрд. Рівночасно зазначується, що коли в перших днях червня зголошений учасник не надішле (оскільки вже не надіслав) цілої квоти, потрібної на подорож, то тимсамим його зголошення уневажнюється. Кожний паломник мусить старатися сам про пашпорт, бо міністерство скарбу, взявши під увагу надто малу скількість зголошень, відмовило видачі знижкових пашпортів. Паломничий комітет внаслідок цього постарався про дешеві приміщення, так, що кошти дороги до Люрд через Берлін, Кольонію, Бордо, Париж і Швайцарію і назад виноситимуть лише 900 зол., а не — як було зазначено — 960 зол., вчислюючи в це харчі, прогульки та приміщення туди і з поворотом. Тому тим паломникам, які зложили вже понад 900 зол., решту звернеться, а крім цього кожному вишлеться посвідку зголошення, щоб нею могли виказатися в дотичному старостві, старяючись про пашпорт. — **Паломничий Комітет Марійського Т-ва Молоді.**

Рідке свято.

25-ліття Академічного Хору „Бандурист“.

В неділю 1. ц. м. святкував Академічний Хор „Бандурист“ у Львові рідкий ювилей: 25-ліття свого істнування. З того приводу відбувся зїзд передвоєнних членів „Бандуриста“, що спільно з нинішніми членами цього заслуженого й почесно записаного у нас хору влаштували величавий концерт, у якому виступав з сольоспівами теж передвоєнний член „Бандуриста“, тепер оперовий співак Михайло Голинський.

Оцінку концертової програми подамо окремо. Тут зазначимо тільки, що всі виконані на тому концерті точки підготовлено дуже дбайливо і з великим накладом праці. Тож усі виступи хорів мали поважний успіх і публика, що виповнила вщерть салю Лисенка, не щадила виконавцям своїх горячих оплесків. Особливо оваційно витано появу хору довоєнних членів „Бандуриста“, що під проводом першого свого диріґента, проф. Івана Смолинського, співав з неменшою бравурою й запалом, як колись перед війною. Таксамо оваційно принято виступ Мих. Голинського, що й цим разом імпонував своїм прегарним, незвичайно сильним голосом.

В часі концерту була виголошена святочна промова і відчитано кількадесять привітів, що наспіли на свято. На жаль, у промові не подано хочби найзагальнішого перегляду праці „Бандуриста“ за чверть століття його істнування і не піднесено як слід ваги того зразкового студентського хору в нашому національному житті. А чейже „Бандурист“ плекав культ української пісні не тільки між своїми членами, але й розносив її по всіх усюдах і своїми поїздками-концертами (яких було що-року кількадесять і з яких привожено за кожним разом поважну квоту на „Р. Школу“), і своїми нотними виданнями, і при помочі вихованих у себе диріґентів, з яких деякі славляться першорядними майстрами (Іван Смолинський, Петро Артимович, Василь Безкоровайний, Богдан Вахнянин, Володимир Березовський, Осип Кліш, Василь Блавацький, Данило Сенів, Іларій Гриневецький, Евген Форостина, Володимир Козак, Володимир Неділка, Іван Охримович і інші).

При цій нагоді варто би пригадати, що передвоєнний „Бандурист“ мав у себе і т. зв. літаючу вісімку згл. чвірку, яка що-неділі і свята виїздила у підльвівські села, зєднуючи їх для української нац. ідеї рідною піснею і живим словом. Взагалі цей ідейний гурток співаків, кермований вміло й доцільно, має величезні заслуги для поширення любови до української пісні і для її популяризації в найширших масах.

А що вже говорити про товариське життя в „Бандуристі“! Не було у нас перед війною другого студ. т-ва (крім хіба студ. спорт. т-ва „Україна“), в якому члени почувалисяб так гарно й були такою дружньою сімєю, як у „Бандуристі“. І не бачили ми ніде такої погідно-веселої атмосфери праці, як у цьому товаристві. Це й виявилося яскраво на вчорашньому зїзді, де той давній веселий, дружній настрій панував всевладно.

Після концерту зроблено перед домом Муз. Т-ва ім. Лисенка спільну знимку старших, молодших і наймолодших „бандуристів“, а окремо знимку самих передвоєнних членів хору. А потім відбувся в салях „Нар. Гостинниці“ спільний обід, де серед дружніх розмов і співів присутні ділилися ріжними спогадами, де згадали своїх погибших і померших членів (Адама Коцка, Івана Тиховського, Клима Гутковського, Омеляна Садовського, Осипа Білоголовку, Володимира Фаловича, Степана Калиновича, Пасічинського, Василя Мозолика, Вікентія Дудара, Остапа Вахнянина й інших) і де кинено м. ін. кілька здорових думок, які, надіємося, будуть небавком зреалізовані. При цій нагоді зібрано доволі поважну квоту на памятник композитора М. Вербицького.

Вечором відбувся в тих-же салях чайний вечір „Бандуриста“, на якому молодші і старші провели знову кілька приємних хвилин. На тому ціле свято закінчилося.

Думаємо, що про 25-літню працю „Бандуриста“, яка видала такі обильні плоди, повиннаб появитися окрема публікація, в якій поданий був би по можности повний огляд його діяльности — на спомин старшим і в науку та до наслідування молодшим членам. Бо лише така тревала ювилейна памятка всилі звязати минуле симпатичного товариства з його теперішнім і стати товчком до ще кращої й доцільнішої праці в будучому. **І. Н.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-Р ВАСИЛЬ БІЛЕЦЬКИЙ.

23. квітня в болгарському шпиталі в Царгороді помер наш земляк, емігрант із Чернигівщини, д-р Василь Білецький, лікар бальнеольоґ, знаний і в нас у Галичині, де він ординував перед виїздом до Туреччини спочатку в Снятині, опісля в Болехові. Покійний був дуже добрим лікарем і гарною людиною. Увесь свій маєток, досить значні гроші, по смерти на початку свого емігрантського життя двох дітей — сина й дочки, віддав на українські товариства в Тернополі. Помер на рака в шлунку. Вічна Йому память! Нехай буде йому пером чужа земля.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 3. червня, год. 8·00 веч. Кінець мандрівки (вист. Й. Венґжина).

Малий Міський Театр:

Вівторок, 3. червня, год. 8·00 вечором Пан Топаз.

Цирк Станевських (площа Бема):

Вівторок 3. червня, год. 4. попол. і год. 8 веч. дві атракційні вистави.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Нічна варта“ (з Біві Дов, на осн. повісти Кльод Фарера). Виїмки з оп. „Жидівка“.
КАСІНО: Анастазія. Озеро кохання.
КОЛЬОСЕИ: Парада жовнірчиків. Комедія.
КОПЕРНИК: Пат і Паташон у ком. „Зачарований килим“ і „Несподіванка“.
ЛЕВ: „Орлеанська діва“.
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Біла княжна“ (Поля Неґрі). Осміх Варшави.
ОАЗА: Людина в юрби.
ПАЛЯС: Звукова фільма: „Отруйник“ (із Конрадом Файтом) Приїзд Мозжухина у Варшаву.
ПАН: Козаки.
ПАСАЖ: Таємна ватага. Одноденний князь.
ПРОМІНЬ: Останній син.
СТИЛЕВЕ: Князева невільниця (Біллі Дов).
ФАТАМОРҐАНА: Чорне доміно (Гарі Лідке).
ХИМЕРА: Жертвенна ніч.
УТІХА: В кигтях жовтих чортів. Ріф нарешті сам!

Програма радіо.

Середа 4. VI. 1930.

ЛЬВІВ (385,1) 17·45 Концерт з Варшави. 19·10 і 19·40 Всячина. 20·30 Концерт з Кракова. 23·00 Музика до танців. **Познань** (337,8) 17·45 Концерт баллад. 19·30 Муз. інтерлюдія. 20·30 Легка музика. **Катовиці** (408,7) 20·30 Вечірній концерт. **Вильно** (368,1) 19·00 Веселa авдиція. **Лодзь** (233,8) 17·45 Попул. концерт. 20·30 Концерт. **Ляйпціґ** (259) 19·30 Симфон. концерт. **Кеніґсберг** (276) 18·35 Військова орхестра. **Копенгаген** (281) 20·00 Моцарт. 22·35 Романт. музика. **Льондон** (356) 22·30 Квінтет. **Штутгарт** (360) 20·15 Муз. академія. **Франкфурт** (390) 22·00 Празький квартет. **Букарешт** (394) 20·45 Сольо спів. **Берн** (403) 20·00 Хор і солісти. **Берлін** (418) 19·00 Легка муз. **Стокгольм** (436) 20·00 Легка орхестрова муз. **Лянґенберґ** (473) 17·40 Концерт. **Міляно** (501) 17·00 Концерт орхестри. 20·30 Легка муз. **Відень** (516,3) 21·10 Австрійська музика. **Мюнхен** (533) 20·00 Трансмісія з Берліна. **Будапешт** (550) 17·30 Циганська муз. **Ленінград** (1000) 17·30 Концерт молод. композ. 19·00 Оперетка. **Харків** (1304) і 22·15 Ґрамофон. 20·00 Симф. концерт. **Москва** (939) 20·30 Вечір М. Горкого. **Париж** (1725) 21·00 „Навороти“ опера.

ОПОВІСТКИ

Український Театр під управою Ів. Когутяка. 2132

Бурштин:
Вівторок 3. VI. — **Трійка гільтаїв**“.
Середа 4. VI. — „**Пташник з Тиролю**“.

Театр у побільшеному складі (26 осіб) і добірною орхестрою (7 осіб) приготовляється до цілковитої зміни репертуару, про що подрібно оголоситься своєчасно.

Новий Український Театр дир. П. Карабіновича.

Богородчани:
3. VI. „Базар“.
4. VI. „Тітка Кароля“.

Солотвина:
5. VI. „Шлях до пекла“.
6. VI. „Базар“.
7. VI. „Тітка Кароля“.

Надвірна:
8. VI. „Шлях до пекла“.

До Т—ру заангажована орхестра балалаечників в 6 осіб.

Готовиться до постановки: „Цариця Мадагаскару“, „Король бавиться“ і „Бідні овечки“.

Кооператива Український Театр у Львові. Український Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові:

Тернопіль саля „Міщан. Братства“:

3. VI. „Церковна Миш“ ком. на 3 дії — Фодора.

4. VI. „Раз та добре“ (Ревя) Л. Лепкого-Ширумеляка-Чілки.

5. VI. „Мина Мазайло“ ком. на 4 дії — М. Куліша.

6. VI. „Меллі“ оперета на 3 дії — Штольца.

7. VI. „Несподіванка“. Правдива подія на 4 дії — К. Ростворовського.

8. VI. „Пірвання Сабінок“ ком. на 4 дії — Шентапів.

9. VI. „Баядера“ оперета на 3 дії — Кальмана.

До б. учеників української гімназії в Гмінді. Зїзд гміндівців — це рівночасно і наш зїзд. Він нам дає змогу разом зійтися та глянути в ті часи, коли то ми на чужині серед найгірших життєвих обставин добивалися кращої будучини і в холоді та голоді здобували науку в початкових класах таборової гімназії. Зійдімся! Нехай хоч на хвилину оживе між нами те гарне товариське життя, яке лучило нас колись в одну велику сімю, помагало поборювати недолю та будило в нас кращі надії на будуче. — Дорогі Панове Професори! Як колись у Гмінді й на чеській землі вказували Ви нам дорогу до правдивого життя, вчили нас на чужині любити свій рідний нарід і землю, — так і тепер будьте в день зїзду між нами! — **За „Гурток молодих гміндівців“: Павло Борушенко, Андрій Адамчук.**

Дня 3. травня відбулися Звичайні Загальні Збори Української Громади Студентів з Волині, Холмщини, Полісся й Підляшшя в Празі, на яких обрано нові органи Громади в такім складі: Голова — Данило Козіцький, заст. Голови — Серафим Бичковський, Писар — І. Подригула, Скарбник — Е. Гакен, Член — Е. Омельчук. Ревіз. Комісія: М. Панділчук, М. Огибовський, В. Чупрунова. Громада обєднує коло 40 членів. Одні з головних завдань Громади: 1) матеріяльне забезпечення своїх членів, 2) нав'язання найтісніших звязків з краєм, з його суспільним та культурним життям.

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“.

Білянс на день 31. грудня 1929. року.

ЧИННИЙ СТАН.

		Обезпечення від огню зол.	с.	Обезпечення від крадіжи з вломом зол.	с.
I.	Каса	15.300	48	2.364	73
II.	Кредитові інституції	439.858	19	42.848	56
III.	Вартісні папери з біжучими купонами	111.107			
IV.	Гіпотечні позички	71.040			
V.	Недвижимости	330.895			
VI.	Агенти	261.248		13.473	79
VII.	Товариства обезпечень	249.351		6.876	22
VIII.	Інші довжники	55.16[illegible]			
IX.	Інші актива	35.723			
X.	Кавційні льокати	220.345			
XI.	Льокати пенсійного фонду	182.123			
		1.97[illegible].[illegible]57	31	65.565	30

ДОВЖНИЙ СТАН.

		Обезпечення від огню зол.	с.	Обезпечення від крадіжи з вломом зол.	с.
I.	Власні фонди Товариства	889.451	51	18.456	05
II.	Фонд основний			30.000	
III.	Фонд обезпечений	351.055	54	5.302	23
IV.	Технічні резерви	66.128	34	2.377	28
V.	Фонд на амортизацію вартости недвижим.	14.927	44		
VI.	Товариство обезпечень	14.056	44		
VII.	Інші вірителі	63.816	20	6.763	58
VIII.	Інші пасива (ріжні фонди)	111.800	25		
IX.	Кавції	220.345	07		
X.	Фонд пенсійний	238.642	82		
XI.	Білянсова надвижка	1.930		2.664	16
		1,972.15[illegible]	31	65.5[illegible]	30

Рахунок зисків і страт за 1929. рік.

ЗИСКИ.

		Обезпечення від огню зол.	с.	Обезпечення від крадіжи з вломом зол.	с.
I.	Білянсова надвижка в звітовому році на рахункові обезпечення			963	99
II.	Чистий дохід з майна Товариства	61.699		1.785	83
III.	Зиск на курсі чужих валют	4.383			
IV.	Інші зиски, необняті подрібними рахунками:				
	1) ріжниця білянсової вартости недвижимостей наслідком переоцінення	11.619			
	2) ріжниця курсу на вартісних паперах (покрита з фонду на ріжницю курсу)	17.879			
	3) державна належитість від поліс і відшкодовань	9.782		1.827	
	4) відзискані претенсії з давнійше відписаних	23.577	[illegible]	173	
	5) перенос резерви на сумнівні належитости з попереднього року	406.735		4.337	56
		5[illegible]5.676	20	9.087	[illegible]8

СТРАТИ.

		Обезпечення від огню зол.	с.	Обезпечення від крадіжи з вломом зол.	с.
I.	Білянсовий недобір в звітовому році на рахункові обезпечень	276.789	73		
II.	Страта на курсі чужих валют	17.879	22		
III.	Інші відписи й страти, необняті подрібними рахунками:				
	1) відписано з вартости недвижимостей	3.308			
	2) відписано на резерву на сумнівні належитости	204.732	23	6.423	22
	3) ріжниця білянсової вартости недвижимостей наслідком переоцінення	11.619	44		
	4) дотація фонду для посередніх обезпечень	19.417	58		
IV.	Білянсова надвижка	1.930		2.664	16
		555.676	20	9.087	38

Розділ білянсових надвижок, добутих через Товариство в 1929. році.

		Обезпечення від огню зол.	с.	Обезпечення від крадіжи з вломом зол.	с.
1.	На фонд резервовий	965		2.664	16
2.	На участь в зворотах обезпеченцям (до фонду на звороти)	811			
3.	На інші ціли (до фонду пенсійного)	154			
		1.930		2.664	16

Львів, дня 22. травня 1930.

ДИРЕКЦІЯ.

Володимир Децикевич Д-р Володимир Охримович

Ярослав Колтунюк.

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:

Олекса Гошовський Микола Мельник Д-р Юлій Савчак.

Бухгальтер: Іван Мороз.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.